

Posudek vedoucího diplomové práce

„Elektronický dohled v oblasti spotřeby a médií“

Autor práce: Bc. Andrea Špačková

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Slavíček, Ph.D.

Když jsem si při první kontrole prolistoval obsah diplomové práce Andrey Špačkové, měl jsem obavu, že si přečtu zkrácenou verzi mé vlastní disertační práce, kterou jsem kolegyni doporučil k přečtení spolu s klíčovými autory k nastudování. Při četbě jsem byl ale mile překvapen, že i když využívá velmi podobných názvů kapitol a podkapitol a někdy popisuje velmi podobná témata, práce je napsaná jejími slovy a z uvedených autorů čerpá často to, co jsem já sám nevyužil. K tomu přidává mnoho vlastních postřehů zejména z českého prostředí, což dodává práci na zajímavosti.

Tak jako skoro každý, kdo se věnuje studiu dohledu, dohlížení, kontroly, sledování, slídění, řízení apod. (tj. oboru surveillance studies) nevynechává Špačková ve své práci analýzu Foucaultovy disciplinární společnosti, která je úvodem do jejího studia dohledu. Při tom čerpá z klíčových Foucaultových textů k tomuto tématu. Dále, také bychom mohli říci již klasicky, představuje Deleuzovu společnost kontroly, kterou uvádí do kontrastu k Foucaultovi. Vhodně zakončuje úvodní teoretickou část analýzou Debordovy společnosti spektaklu, kterou chápu jako přesun k oblasti spotřeby a médií. Než se však k této oblasti dostane, představuje autorka dohled a zejména elektronický dohled v pojetí jednoho z hlavních teoretiků dohledu Davida Lyona. Využívá přitom pojmů téměř z celého Lyonova díla, avšak osobně považuji za nejzajímavější využití jedné z Lyonových posledních publikací, kterou vydal spolu se Zygmuntem Baumanem (*Tekutý dohled*). Přesun k představení problematiky dohledu v oblasti médií a spotřeby opírá autorka o práce Marka Andrejevice. Nejprve představuje Andrejevicem definované oblasti dohledu v kontextu interaktivity (*iSpy*) a poté přechází k Andrejevicově starší práci o reality TV, k čemuž přidává vlastní analýzu jedné z reality show - *Vyvolení*.

Obsahově je tak práce založená na několika hlavních teoretických dohlížení, přičemž jak už bylo řečeno, Špačková vhodně přidává některé vlastní postřehy, například o kamerových systémech v Praze (str. 40-41). Zajímavý je také pojem „dohledový účet“ (str. 36), u kterého si nejsem jistý, zda ho David Lyon užívá sám, nebo je to vlastní nápad autorky. Práce se dobře čte a neobjevil jsem v ní žádné vážné obsahové chyby. Jen bohužel Špačková někdy podléhá z mého pohledu až přehnaným hodnocením. Níže uvádím několik příkladů:

„Pouze několik málo odhodlaných a přesvědčených lidí odolává tlaku lákadla Facebook.“ (str. 30)

„Všechny oblasti elektronického dohledu sledují stejný cíl – zaznamenat, lokalizovat a zneškodnit nežádoucí.“ (str. 44)

„Tlak na reálné lidi, aby byli celebritami, je obrovský – vizáž, úspěch, peníze, životní styl.“ (str. 69)

Vyjádřím-li se pouze k prvnímu příkladu, tak si dovoluji říci, že osobně jsem nikdy Facebook nepoužil, ale nepovažuji se proto za odhodlaného a přesvědčeného člověka. Chápu, že zejména mladší generace západního světa je pod silným vlivem toho být součástí sociálních sítí, jakou je Facebook, to však neznamená, že lze takové tvrzení generalizovat na celou společnost. Tato hodnocení pak graduji v závěru, kde se můžeme dočíst, že je soukromí na obtíž či že je veřejné obnažování vlastního „já“ považováno za nutné.

Co se týká formální stránky, tak nemám k práci žádné vážnější výhrady. Můžeme zde nalézt pouze několik drobných překlepů.

Diplomovou práci Andrey Špačkové považuji za zdařilou. Předvedla, že nastudovala nutné množství literatury, včetně cizojazyčné, a umí na tomto základě předložit samostatnou práci. I přes uvedené výtky hodnotím práci stupněm 1 a doufám, že si kolegyně toto hodnocení obhájí. Bude na to bohužel bez vedoucího práce, který bude mimo republiku. Za to se předem omlouvám.

8. 6. 2014

Mgr. Daniel Slavíček, Ph.D.